

згодом змусити місто вирости знову. Ця стійкість, пов'язана з доступом до річок, багатих внутрішніх районів тощо, може пояснювати, чому місто в результаті виявилось резистентним до фізичних збитків.

Третє пояснення пов'язане із урбанізацією. За останні 600 років міське населення різко побільшало. Відновлення міст можливе завдяки стабільному попиту міські простори.

Схожі дослідження проводилися і щодо німецьких міст. Незадовго до закінчення Другої світової війни військово-повітряні сили Великої Британії та США розбомбили Дрезден, повністю знищивши історичний центр міста. Приблизно через десять років руїни розібрали, описали та вивезли з міста на збереження. У такому вигляді вони пролежали там до кінця існування НДР, доки не почалася масштабна реставрація Дрездена, ініційована, до речі, не владою, а жителями міста. Втрата фізичного капіталу всередині міста завдала меншої шкоди, ніж втрата людського капіталу за його межами.

Як не дивно, чума, холера, жовта лихоманка та іспанський грип не змогли надовго стримати зростання міст принаймні на Заході. Зменшення населення через експансію «чорної смерті» в Європі частково компенсувалося рахунок міграцій, підвищення народжуваності та зниження смертності. Знищення людського капіталу призвело до меншого зростання населення, але не його абсолютного скорочення. Якщо місцевість зберігає привабливість, люди повернуться до міста. Загалом міста демонстрували стійкість до подій, що руйнують фізичне середовище. Вони справлялися і з пандеміями. При цьому економічні та політичні шоки часто різко змінювали долю міст. І все ж таки історія міст не може не вселяти оптимізм. Вони пережили багато катаклізмів, відновлювалися – і в результаті часто ставали лише кращими.

Список використаних джерел:

1. Чи є робота в Україні та яких зарплат очікувати. Інтерв'ю з директоркою Інституту демографії та соціологічних досліджень НАНУ. URL : <https://idss.org.ua/index>

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСТА

РАДІОНОВА Людмила Олексіївна

канд. філос. наук, доцент,

КОСЦЕ Анна Юріївна

здобувач вищої освіти

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

Мегаполіс сьогодні – це сукупність духовних, ціннісних, етнічних, економічних і соціальних складових, які обмежені територіальними кордонами і сприяють соціально-культурному розвитку індивідів й соціальних груп. Ціннісне ставлення до міського простору виявляється через явище

«утопії». Грецьке слово «утопія» буквально означає «ніде», «неіснуюче місце», і стало загальним терміном завдяки твору англійського філософа Томаса Мора, який зобразив приклад ідеального місця для існування. Як відзначає Л. О. Радіонова, ідея міста майбутнього, Міста Сонця, цікавила розуми мислителів, інженерів і художників, принаймні, з часів Т. Кампанелли, і вона також була об'єктом утопій [1, с. 71]. Предметом утопій був винятково певний тип просторової організації – міський простір. Можливою причиною цього є той факт, що місто є природним і одночасно організованим утворенням, в протиставленні загадковій і прихованій природі. Місто в утопіях з'являється найвищим творінням людського розуму, має ідеальні пропорції та форми (коло, квадрат), чітку радіальну або кільцеву забудову простору: вулиці перетинаються під прямими кутами, у центрі міста завжди розташовується якась сакральна або суспільно важлива споруда.

При аналізі утопічних уявлень про місто можна виділити два важливих вектори, що відображають менталітет людини стосовно цього феномену:

Місто виступає як космологічна метафора, «копією» верхнього світу і є наслідком «божественного відкриття».

Місто – це місце ідеального ладу, соціальної справедливості, кульмінація цивілізації, а водночас – антитеза ірраціональної природи.

Уявлення про місто як універсальну космологічну категорію можна простежити на ранніх стадіях людської історії. Кожна архаїчна або антична культура розглядала обмежений простір не просто як звичайне поселення. За своїм розташуванням, внутрішньою та зовнішньою структурою організації простору, початкове міське поселення відображало свою глибоку зв'язок з Всесвітом. Наприклад, у багатьох стародавніх містах Месопотамії, вважалося, що існують «зіркові прототипи»: в Ніневії – в сузір'ї Великої Ведмедиці, в Ашурі – на зірці Арктур, в Ніппурі – в сузір'ї Рака. Поява міст була пов'язана з божественними намірами. Згідно з главою «Апокаліпсису», земний Єрусалим зійшов з небес від Бога. Місто виступає посередником між світами. Вавилон (перекладається з шумерської як «ворота богів») є місцем, де боги спускаються на Землю.

Схожі погляди також знаходять в середньовічних утопіях. Однією з характерних рис середньовічного світогляду є уявлення про існування двох протилежних світів – «Міста Земного» і «Міста Божого». Найяскравіше відображення цієї ідеї можна знайти в релігійному трактаті «Про Місто Боже» [2], філософському творі середньовічного теолога Святого Августина. У його творі образ міста («Земного» або «Божого») стає скоріше метафорою, ніж матеріальною категорією. При описі образу міста дуже рідко використовуються будь-які архітектурні елементи, такі як стіни, міські ворота, площі. Основу цих «міст» теолог бачить в ідеях, які вони втілюють. «Місто Боже» живе з любові до Бога, тоді як внутрішня логіка «Земного Міста» підкорена егоїстичним «зловмисним» принципам. Августин протиставляє два міста одне одному, також тим, що одне («Боже») є «паломником на землі», а засновник іншого – перший вбивця Каїн. Також важливою рисою є те, що «Земний Міст» повинен бути підкорений «Божому» – він є «необхідним злом»,

поки триває історичний конфлікт добра і зла. «Земний Міст» – це просторово-часовий інтервал між гріхопадінням і Судним Днем.

Це можна підтвердити, аналізуючи іконографію міста в середньовічному мистецтві. Зазвичай міста в середньовічному мистецтві населялися демонічними фігурами, на картинках та гравюрах зображалися падлі жінки, жадібні міські жителі, жонглери і акробати, які символізували розпусту «земного життя». Характерною рисою утопій у традиційних суспільствах є ретроспективний характер – «ідеальне суспільство» існувало в «золотому віці», в далекому минулому. У новий час, після Відродження, утопічні уявлення про міський простір відображають місце ідеального ладу, розквіт цивілізації. У трактаті Ф. Бекона «Нова Атлантида» описується міське співтовариство, структурним компонентом якого є наука. Життя, засноване на раціональних засадах і науково-технічному прогресі, несе жителям тільки благо. Ф. Бекон зазначає, що вироблений державний устрій і гідне життя міських жителів повинні привести до появи людей, наділених високоморальними якостями, і таких, які чесно виконують свої обов'язки перед містом і не беруть хабарів [3].

Список використаних джерел:

1. Радіонова Л. О. Нова норма як детермінанта «віртуального міста». *Габітус*. Вип. 14. 2020. С. 70-76.
2. Град земний і Град Божий (політичні погляди Аврелія Августина). URL: <https://ibib.ltd.ua/grad-zemnoy-grad-bojiy-politicheskie-18662.html>
3. «Нова Атлантида» Френсіса Бекона як соціальна утопія. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/e1d74270-bee5-4a40-9b20-dfaa74f6df94>

МІСЬКИЙ ПРОСТІР ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВЗАЄМОДІЇ МІСЬКОГО СОЦІУМУ

РАДІОНОВА Людмила Олексіївна

канд. філос. наук, доцент,

ЛАПЄЄВА Єва Артурівна

здобувач вищої освіти

*Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Міський простір має різні значення в залежності від контексту, в якому ви використовуєте цей термін. Можливі аспекти значення міського простору:

Економічне значення: Міський простір може бути місцем для розвитку економіки через розташування підприємств, торгових центрів та інфраструктури.

Соціальне значення: Міський простір може створювати умови для взаємодії та спілкування між людьми. Він може служити як місце для культурних подій, фестивалів, зустрічей та інших соціальних активностей.